

***Pisanki* de Páscoa**

As *pisanki* polonesas mais antigas foram encontradas durante os trabalhos de escavação em *Ostrówek* na região de *Opole*. Foram produzidas nos séculos X - XI. Fontes escritas do século XII mencionam sua ação medicinal.

Existem muitas histórias antigas e lendas sobre as origens da tradição de pintura sobre ovos. O costume perdura até hoje. As moças oferecem *pisanki* para os rapazes que, por isso, não as molham com água na segunda-feira de Páscoa (*śmigus-dyngus*). As *pisanki* envolvem diversão de férias, muitas atividades e jogos, até mesmo o mais comum conhecido como *walatka*. Consiste em bater uma *pisanka* contra outra. Antigamente, quem quebrasse a *pisanka* do adversário ganhava todo o seu conjunto de *pisanki*. Outra brincadeira era jogar uma *pisanka* para outra pessoa e pegar a que essa pessoa tinha jogado. As regras do jogo eram simples: quem pegasse ficava com a *pisanka* e quem deixasse cair a que vinha em sua direção e quebrasse entregava uma das suas *pisanki* para o adversário. Pintadas ou coloridas eram o presente favorito de Páscoa. Presentear com uma *pisanka*, lindamente pintada, não era só desejar boas festas, mas um sinal de sentimento profundo.

Pisanki - culture.polishsite.us

A denominação das *pisanki* depende de como são preparadas. Dependendo da técnica são classificadas em pintura com uma só cor chamadas *kraszanki* ou *malowanki*. Séculos atrás os ovos eram cozidos, embora hoje ainda sejam cozidos em concentrado de casca de cebola, casca de carvalho, hastes de trigo ou flores de malva ou violetas.

Kraszanki – galeria.tipy.pl

As *pisanki* são feitas com uma técnica especial de decoração na qual se desenha/escreve (*pisanie*) sobre a casca do ovo. Antigamente isto era feito com cera de abelha e depois o ovo era cozido em corantes. Hoje em dia pode ser usada cera derretida de vela colorida para que a tintura não cubra o que está embaixo do risco com cera durante a coloração com o corante.

As *drapanki*, por sua vez, são decorações com formas fantásticas feitas por meio de raspagem da casca com uma ponta metálica bem afiada em ovos previamente coloridos.

Drapanki - zyraffa.pl

Hoje a criatividade e a imaginação não conhecem fronteiras. Alguns revestem os ovos (*naklejanki*) com restos de tecidos, papel colorido que sobra das *wycinanki* assim como com palha ou cebolinha seca.

Naklejanki - zyraffa.pl

A maior parte das *pisanki* que são cozidas, após os ovos esfriarem sua casca é esfregada com gordura para que tenham brilho.

É bom acrescentar que hoje em dia existem estudos etnográficos dedicados à pesquisa nesta área rica do folclore polonês.

profa. B Rzycki

Wielkanocne Pisanki

Najstarsze polskie pisanki znaleziono podczas prac wykopaliskowych na Ostrówku w Opolu. Pochodzą one z X-XI wieku. Źródła pisane, z XII wieku zawierają wzmianki o ich leczniczym działaniu. Wiele jest również starych podań i legend dotyczących początków tradycji malowania jaj. Zwyczaj ten trwa z resztą do dnia dzisiejszego. To pisankami przecież „wykupują się” dziewczęta przed oblaniem w Wielkanocny Poniedziałek (śmigus-dyngus). Właśnie z nimi wiąże się także wiele świątecznych zabaw i gier, jak choćby najpopularniejsza zwana *walatką*. Polega ona na uderzaniu pisanki o pisanek. Dawniej, ten kto stłukł pisanek przeciwnika, wygrywał cały jego zapas. Inna zabawa polegała na rzucaniu, wzajemnie do siebie, pisankami. Reguły gry były proste; ten kto złapał - zatrzymywał pisanek kolegi, ten kto stłukł - oddawał jedną ze swoich. Pomalowane, kolorowe jajka były ulubionym upominkiem wielkanocnym. Podarowanie, pięknie zdobionej pisanki, było wyrazem nie tylko - najlepszych życzeń, ale też gorących uczuć.

Nazwy pisanek zależą od sposobu, jakim zostały wykonane. W zależności od techniki robienia wyróżniamy więc; *jednobarwne kraszanki* lub *malowanki*. Gotowane przed wiekami - ale też dzisiaj, w wywarze z łupin cebuli, kory dębowej, pędów żyta, kwiatów malwy lub fiołka. Bardziej nowoczesna i łatwiejsza metoda polega na malowaniu gotowymi farbami syntetycznymi lub farbami do bielizny, rozcieńczonym atramentem, gotującą się kawą, a nawet cytryną.

Pisanki to kolejna technika zdobienia, polegająca na nanoszeniu („pisanie”) wzorów na skorupce. Dawniej wykonywano je pszczelim woskiem, a następnie gotowano w barwnikach. Dzisiaj może być stosowany wosk z roztopionej kolorowej świecy, którego nie pokryje farba podczas zanurzania w barwniku.

Rysowanki, z kolei są zdobione fantazyjnymi wzorami, wyskrobanymi ostrym narzędziem, na pomalowanej wcześniej skorupce.

Dzisiaj pomysłowość i wyobraźnia plastyczna nie znają granic. Niektórzy oklejają (*naklejanki*) jajka resztkami wzorzystych tkanin, kolorowym papierem z wycinanek, a nawet słomą czy zielonym szczypiorkiem. Większość gotowanych pisanek, po ostygnięciu nacieramy tłuszczem dla nadania im większego połysku.

Warto dodać, iż obecnie cały ogromny dział etnografii poświęcony jest badaniom tej bogatej dziedziny polskiego folkloru.

Oprac.: prof. B. Rzycki